

lum oris Dei, pax reddita per Verbum Dei, quia tunc impassibilis et immortalis facta est in Christo nostra natura, sicut ab initio erat, creata. Per *uber*, accipitur evangelica doctrina. Per *unguenta* sancti Spiritus charismata. Per *nomen ut oleum effusum*, novum nomen Christianitatis innuitur, quod per oleum sanctum in baptisate credentibus imponitur. Per *trahe me*, Christi ascensio notatur, post quem Ecclesia optat trahi in cœlum. Ideo sequitur: *Odor unguentorum*, quod fuit suavitas Spiritus sancti donorum. *Introduxit me rex*, conversionem primitivæ Ecclesiæ exprimit, quæ post datum Spiritum sanctum contigit. *Nigra sum*, tribulationem primitivæ Ecclesiæ innuit, quam a perfidis Judæis pertulit. *Indica mihi*, angustiam depromit, quam ei hæreticorum pravitas intulit. *Si ignoras te*, demonstrat tutelam apostolorum, quæ ei erat ut tabernacula pastorum. Per *nardum et fasciculum myrrhæ et botrum cypri*, passio Christi ei proponitur, ut hanc per patientiam imitetur. Nam per nardum incarnatio, per myrrham passio, per botrum cypri resurrectio Christi accipitur. Per *ecce tu pulchra es amica mea*, et reliqua quæ sequuntur, usque *in lectulo meo*, laus fidei et laboris primitivæ Ecclesiæ a Christo; et gratiarum actio ipsius Ecclesiæ, pro donis Spiritus sancti et prædicatio ipsius ad gentes exprimitur. Per illud vero, *in lectulo meo*, usque *vadam ad montem myrrhæ* introductio Ecclesiæ gentium notatur, quæ per apostolos de deserto infidelitatis in lectulum Salomonis, et in ferculum ad convivium est ducta, et a filiabus Sion suscepta, et a rege pacifico magnifice laudata. Per illud *vadam ad montem myrrhæ*, usque *hortus conclusus*, certamen Ecclesiæ innuitur, ubi contra Amarna, Sanir et Hermon, id est contra principes gen-

tium, qui erant pardi et leones, scilicet sævi persecutores armis fidei et patientiæ pugnabat. Per illud autem *hortus conclusus*, usque *surge, aquilo*, per diversa genera herbarum aromaticarum, intelliguntur diversi ordines justorum, quasi diversæ legiones martyrum pro Christo pignantium. Per *surge, aquilo*, usque *ego dormio*, exprimitur Ecclesiæ afflictio, qua sub hæreticis pro fide afflictata est. Per *ego dormio*, pax et securitas Ecclesiæ accipitur. Per *surrexi ut aperirem*, ejus prædicatio innuitur. Per *anima mea liquefacta est*, Ecclesia pœnitentium accipitur. Per *qualis est dilectus tuus*, usque *descendi in hortum nucum*, Ecclesia imperfectorum mysteria Christi docetur ab Ecclesia perfectorum. Per *descendi in hortum nucum*, usque *veni dilecte mi*, conversio Synagogæ, et ejus certamen sub Antichristo, et laus membrorum, id est ordinum ejus describitur. Inde usque ad fidem libri, vocatio infidelium post Antichristum, et remuneratio fidelium, et separatio bonorum et malorum per ultimum iudicium exprimitur. Post quod universalis Ecclesia, Christi sponsa, per carnem unita Verbo Dei, gloria et honore pro certamine suo coronabitur, et in thalamo gloriæ, id est in manifesta visione Dei sponso suo copulabitur.

Sicut patrem David, Patre Deo opitulante, explanavimus; ita filium Salomonem, Filio Deo adjuvante, elucidavimus. Ideo omnes Spiritui sancto, compositor et expositori utriusque operis gratias referamus.

*Cantica digna toris caste flagrantis amoris
Digne scripta meo sunt simul officio.
Digna Deo regi finitur laus hymenæi.*

Explicit expositio Honorii super Cantica canticorum.

SIGILLUM BEATÆ MARIÆ

UBI EXPONUNTUR CANTICA CANTICORUM.

Discipuli ad magistrum.

Optimo magistro, librorum registro, frequentia discipulorum, videre in Sion Deum deorum. Omnium fratrum conventus tuæ diligentiae grates solvit, quod eis spiritus sapientiæ tot involucra per tuum laborem in elucidario evoluit. Rogamus igitur te omnes uno ore iterum novum laborem subire, et nobis causæ charitatis aperire cur Evangelium: *Intravit Jesus in quoddam castellum* (Luc. x, 58), et *Cantica canticorum* de sancta Maria legantur, cum nihil penitus ad eam pertinere videantur.

Responsio Magistri.

Quia pondus diei et æstus decrevi in vinea Domini pro denario portare, nolo terram, ut sterilis ficulnea, in vacuum occupare, sed ut oliva fructifera

domui Dei aliquid decoris adducere, ut merear in ea quandoque mansionem percipere. Igitur quia vestrum collegium gratanter suscepit, quem nisi libellum, dabo operam per clavem David vobis reserare, de quibus videmini dubitare.

Ad gloriam itaque Filii Dei, et ad honorem generis suæ, hic libellus edatur, et nomen ei *Sigillum sanctæ Mariæ* imponatur. Ipse autem intellectum tribuat, cujus sapientia omnem sensum superat.

Sigillum sanctæ mariæ.

Dicitis vos mirari cur Evangelium. *Intravit Jesus*, et *Cantica* in festivitate sanctæ Mariæ recitentur, cum quasi nihil de ea sonare utraque a simplicibus æstimentur. Debetis igitur in primis de Evangelio scire, quod nihil potuit inveniri in tota Scripturæ

serie, quod convenientius, quod aptius, quod dignius legeretur in ejus sacra solemnitate. Dicitur itaque : *Intravit Jesus in quoddam castellum (Luc, x, 34)*. In castello est turris alta, in qua contra hostes propugnacula; murus vero exterius, qui est tutela civibus interius. Hoc castellum fuit illud sancti Spiritus sacellum, scilicet gloriosa Dei genitrix virgo Maria, quæ jugi angelorum custodia fuit undique munita. In qua turris alta, videlicet humilitas, pertingens usque ad cœli culmina, unde dicitur : *Respexit Dominus humilitatem ancillæ suæ (Luc. i, 48)*. Murus vero exterius, ejus castitas fuit quæ cæteris virtutibus interius munimen præbuit. Hoc castellum Dominus intravit, quando in utero virginis humanam naturam sibi copulavit : *Et mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam, et huic erat soror nomine Maria*. Per Martham activa vita; per Mariam contemplativa designatur, quam utramque perpetua Virgo Maria in Christo excellentius excoluisse prædicatur. Omnia namque Evangelii opera impendit ei per activæ vitæ ministeria. A pueritia namque propter nos exsulem, et in hoc mundo hospitem suscepit in uteri sui hospitium gemmis virtutum conspicuum. Propriis uberibus pavit eum esurientem, super genua consolabatur flentem. Infirmum eum fovit balneis, nudum involvit pannis, vagientem fasciis cinxit, arridenti dulcia oscula fixit. Nimum erat sollicita circa frequens ministerium, fugiens a facie Herodis in Ægyptum, denuo rediens Archelaum inveniens. Multum conturbabatur erga plurima, ubique tutâ quærens abscondenti et celandi eum latibula. Quod autem dicitur conqueri de sorore quod eam solam reliquerit in labore, hoc est, Maria videns Christum ab impiis capi, crudeliter trahi, ligari, colaphizari, cædi, derideri, cum reis damnari, in crucis patibulo acerbiter cruciari; si possibile esset, vitam suam libenter pro sui ereptione dedisset.

Et cum in eo divinitatem corporaliter habitare sciret, quodammodo in animo suo anxia querebatur quod ei non subveniret, sed quasi noxium reliquisset, quem velut abjectitium tot malis exposuit. *Secus pedes Domini sedens verba illius corde et aure sitiebat, quæ etiam in corde suo, per contemplativæ officium conferens, conservabat; et semper spiritua- lia meditans cœlestia desiderabat*. Ipse quippe fons sapientiæ in ea mansionem fecerat, et ideo omnes thesauri sapientiæ et scientiæ in ea absconditi erant. Nunc Marthæ labore sublato, in illa vita fruitur non significata, sed vera Maria illo uno necessario, quo Filii sui inhærens complexibus perenniter divinitatis ejus cum angelis satiatur aspectibus. Ad quam gloriam hodie gloriosa virgo migravit, in qua eam Filius reginam cœlorum super omnes ordines angelorum sublimavit. *Optimam partem quam hic elegit, duplicem hodie de manu Domini percepit; quæ nunquam ab ea auferetur, sed cum plenum gaudium sanctis dabitur centuplum augetur*.

De Epistola.

Cur autem de laude Sapientiæ in ejus die legatur

A (*Eccli. xxiv, 11*), causa satis probabilis declaratur. Christus est Dei Sapientia, cujus hic loquitur persona : *In omnibus, subauditur gentibus requiem quæsi, sed in hæreditate Domini tantum, id est in Ecclesia morandi locum inveni*. Quæ gratulando subjungit : *Qui me creavit in tabernaculo meo requievit*. Tabernaculum Ecclesiæ vel Dei est beata semper virgo Maria, ut dicitur : *In sole posuit tabernaculum suum (Psal. xviii, 6)*. In quo Filius Dei homo veniens requievit, et de quo ut sponsus de thalamo processit (*ibid.*). *In Jacob inhabita, et in Israel hæreditare; et in electis meis mitte radices*. Ordo Apostolicus est Jacob, id est *supplantator vitiorum*; ipse etiam Israel, scilicet *vir videns Deum*. In quo Jacob Virgo Dei habitavit, et cum quo Israel regnum Dei hæreditavit, et in ipsis electas radices suæ castitatis et humilitatis misit. *Sic in Sion firmata sum*. Sion dicitur specula, et est Ecclesia, in qua Dei genitrix scriptis et prædicationibus est firmata ut columna; super cujus laudabilem vitam tota Ecclesia innititur fulta. *Et in civitate sanctificata similiter requievi*. Civitas sanctificata est superna patria, æterna claritate illustrata. In qua nunc perpetua Virgo cum angelis et sanctis requiescit, sed præ omnibus gloria et honore coronata fulgescit. Unde dicit : *In Jerusalem potestas mea*. Sion præsens Ecclesia; Jerusalem vero cœlestis patria intelligitur. Maria autem regina cœlorum vocatur, ideo non immerito Jerusalem potestas ejus prædicatur. *Et quia hic in populo honorificato, id est in populo credentium exemplo sanctimonie radicavit, ideo hæreditas illius in parte Dei sui, id est Filii sui divinitate erit*. *Et hoc in plenitudine sanctorum, id est, cum completus fuerit electorum numerus, laudem et gloriam habebit ex omnibus*. *Quasi cedrus exaltata sum in Libano*. Libanus est mons in terra repromissionis, in quo cedri et de cujus radice fluit Jordanis, Libanus dicitur *candidatio*, et est Judæus populus, cultu Dei et sacra Scriptura candidatus. In quo gloriosa Virgo ut cedrus fuit exaltata, id est odore et decore sanctitatis transcendens omnium merita; de cujus utero, ut Jordanis de monte manavit, qui fontem baptismatis mundo consecravit. *Quasi cypressus in monte Sion*. Cypressus incisa non revirescit, ideo antiquitus portabatur ante mortuorum funera. Dei itaque genitrix Virgo Maria cypressus in monte Sion fuit, id est in vera specula, scilicet Ecclesia cujus mens cum semel aruit sicut ficus nunquam reviruit de mundi gaudiis; ideo prædicatione antefertur omnibus pro Christo mortificandis. *Quasi palma exaltata sum in Cades*. Palma datur victoribus, et hoc Cades, id est sanctificatis, quibus virgo alma exstat sanctificationis palma, dum per ejus generosam sobolem nanciscuntur victoriam et sanctificationem. *Quasi plantatio rosæ in Jericho*. Jericho dicitur luna, id est Ecclesia, in qua rosa significat martyres, quos omnes sancta Θεοτόκος eminentia suæ passionis ita transcendit, ut rosa alios flores rubedine præcellit. Cùm

enim Dei Filiam ex se genitum tam innocenter in A
 cruce torqueri vidit, majorem præ omnibus marty-
 ribus cruciatum in animo sustinuit. Unde et plus
 quam martyr fuit, dum alii in corpore, ipsa vero in
 anima, passa fuit, ut dicitur : *Tuam ipsius animam
 pertransibit gladius (Luc. II, 35).* — *Quasi oliva
 speciosa in campis.* Oleum significat misericordiam ;
 campus autem est terra inarata, et significat virgi-
 nes, quæ non sunt sulcatae per virilis amplexus vo-
 meres. In quibus est casta *Χριστοτόκος* valde specio-
 sa, ut in campis oliva decora ; de qua profluxit
 oleum gaudii et misericordiae, quod nos sanans ab
 infirmitate, ungit in regnum coelestis gloriae. *Quasi
 platanus exaltata sum juxta aquas in plateis.* Aquæ
 sunt populi per plateas gradientes, id est in sæcu-
 lari vita, scilicet in conjugio fulgentes ; inter quos
 præclara virgo ut platanus claruit, cum nobilem
 prolem fecunda attulit. *Sicut cinnamomum.* Cinna-
 momum dicitur immaculati ; et significat innocen-
 tes, quibus hæc virga cinnamomum exstitit, cum
 de immaculato utero largitorem innocentiae edidit.
 Est autem arbor aromatica cinerei coloris, et signi-
 ficat poenitentes, quibus iterum hæc gloriosa cinna-
 momum fuit, cum eis remedium vitæ Jesum profu-
 dit. *Sicut balsamum aromatizans odorem dedit.* Bal-
 samum suaviter redolet, hoc frontes Christianorum
 signantur ; hoc etiam sacerdotes et templa Dei con-
 secrantur. Ut pretiosum balsamum hæc Virgo odorem
 dedit, cum suavem animarum odorem Christum
 mundo genuit qui nos ad suum regnum chrismate C
 signat, et nos sua templa effectos, ipse rex et sacer-
 dos in rege consecrat. *Quasi myrrha electa.* Myrrha
 mortuorum corpora condiebantur. Omnibus mundo
 renuntiantibus et Christo commorientibus jam sæpe
 dicta Virgo et sæpius dicenda Maria, non solum
 myrrha exstitit, sed etiam electa, cum carnem suam
 mundi illecebris crucifixit, et se jejuniis et vigiliis
 afflixit. *Odorem suavitatis spiravit,* cum Christum
 generavit odorem angelorum, qui præ omnibus ele-
 cta myrrha se morti pro nobis Deo Patri obtulit in
 odorem suavitatis, ut nos mortificatos vitiis, parti-
 cipes efficeret suæ divinitatis. Nunc ipsa, de qua
 loquimur, auxiliante, et vestra simul oratione suf-
 fragante, stylum ad Cantica vertamus, et cur hæc D
 de ea legantur disseramus.

Cantica canticorum.

Gloriosa virgo Maria typum Ecclesiae gerit, quæ
 virgo et mater exstitit, etiam mater prædicatur,
 quia Spiritu sancto fecundata, per eam quotidie filii
 Deo in baptismo generantur. Virgo autem dicitur,
 quia integritatem fidei servans inviolabiliter, ab hæ-
 retica pravitate non corrumpitur. Ita Maria mater
 fuit Christum gignendo, virgo post partum clausa
 permanendo. Ideo cuncta quæ de Ecclesia scribun-
 tur, de ipsa etiam satis congrue leguntur. Dicitur
 ergo :

CAPUT PRIMUM.

Osculetur me osculo oris sui. Quem reges et pro-
 phetae non meruerunt videre vel audire, hunc Virgo

non solum meruit in utero portare, sed etiam nato
 crebra oscula dare ; plurima a sancto ejus ore per-
 cipere. *Quia meliora sunt ubera tua vino.* Qui pascit
 angelos in sinu Patris, hic suxit ubera Virginis ma-
 tris. *Fragrantia unguentis optimis,* id est repleta
 Spiritus sancti donis, quamvis non sit frivolum ad
 litteram intelligere virginem charissimum filium
 suum unguentis optimis sæpe perunxisse. *Oleum
 effusum nomen tuum.* Oleum aliis liquoribus infusum
 superenatat, et etiam infirmos sanat. Nomen autem
 virginis est Maria, quod sonat *maris stella.* Qui
 in tribulatione ejus auxilium invocant, omnia
 adversa, ut oleum, per eam superenatant, ut pue-
 rulus Judæus, quem in fornace a flamma protexit ;
 quem pater suus ob hoc intus projecit, quia corpus
 B Domini inter Christianos pueros accepit. Qui vero
 peccatis infirmi in eam confidunt, per oleum Chri-
 stum citius salutem recipiunt, ut Theophilus, qui
 scripto Christum abnegavit, et se diabolo manibus
 tradidit ; per eam chirographum a diabolo recepit,
 et indulgentiam reatus meruit. Similiter Maria,
 multis sordibus involuta, per eam non solum veni-
 am facinorum habuit, verumetiam gloriosis mi-
 raculis claruit. Qui autem in saeculo hujus sæculi navi-
 gant, et ejus humilitatem et castitatem imitando ut
 stellam considerant, portum vitæ per eam tuti in-
 trant. Ut de quodam fertur, quod quotidie cum ante
 altare Virginis transiret, *Ave Maria* inclinando dice-
 ret. In extremis positus cum dæmones de eo certi
 convenissent, ut eum ad barathrum deducerent, pia
 C virgo subito adveniens, et capellanum suum pro-
 fitens, ab impiis jam desperatum eripuit, et sic ille
 vertice tuto per eam evasit. *Ideo adolescentulæ di-
 lexerunt te,* id est virgines imitantur te. *Trahe me
 post te,* dicit ad Filium, scilicet ad exercitia virtu-
 tum. Maria namque non didicit a filio suo coelos
 creare, sed humilitate et mansuetudine radicare, ut
 dixit : *Discite a me, quia mitis sum, et humilis corde
 (Matth. XI, 29).* Ideo tracta est post Christum in cœ-
 lum. *Curremus in odore unguentorum tuorum,* id est
 fideles festinantes ad gaudia imitantur vitæ ejus
 exempla. *Introduxit me rex in cellam suam,* id est
 Rex gloriae assumpsit eam in vitam æternam. *Exsul-
 tabimus et lætabimur in te,* id est fideles gaudent
 de ejus intercessione. *Memores uberum tuorum.*
 D Ubera Mariae fuerunt castitas et humilitas, in his de-
 lectatur justorum societas. *Super vinum,* id est su-
 per humanam gloriam, *recti diligunt te,* id est an-
 geli honorant te. *Nigra sum,* hoc est nata a paupe-
 ribus. *Ut tabernacula Cedar,* id est aliqua de pecca-
 tricibus. *Formosa sicut pellis Salomonis,* id est ego
 sum pellis veri pacifici, qui textit arcam, id est Chri-
 stum. Et ideo filia Jerusalem, id est consors visio-
 nis veræ pacis. *Nolite me considerare, quod fuscus
 sim, quia decoloravit me sol,* hoc est, quamvis ab
 humilibus sim orta, tamen Sol justitiæ elegit me hu-
 milem sibi matrem. Ideo *filii matris meæ pugnave-
 runt contra me,* id est prophetæ filii Synagogæ præ-
 dicaverunt de me. Vel apostoli, filii gratiæ matris,
 pugnaverunt contra me, id est pro me contra hæ-

relieos prædicando; qui dixerunt non Deum, sed phantasma, vel de homine peperisse: hi *posuerunt me custodem in vineis*, id est exemplum virginitatis in omnibus Ecclesiis. *Vineam meam*, id est virginitatem meam *non custodivi*, sed Spiritus sanctus. *Indica mihi quem diligit anima mea*. Anima Mariæ Christum dilexit, ideo omnia secreta Patris ei innotuit. *Ubi pascas, ubi cubes in meridie*. Castissima virgo Maria fuit merities, de Spiritu sancto splendens, et fervens, in quam Christus declinavit æstum libidinosorum. Cubavit in ejus humilitate, passus est in ejus castitate. *Ne vagari incipiam per greges sodalium tuorum*, id est notifica omnibus quod in me requieveris, ne hæretici dilacerent me, dicentes: Si virgo peperit, phantasma fuit. Per sacramenta apparent tui sodales, ideo ego vago per eorum greges, quia in sectis et in conventiculis eorum sum psalmus illorum. *Si ignoras te, o pulchra inter mulieres*. Maria ignoravit maculam sordis, et ideo pulchra, id est benedicta inter omnes mulieres. Quæ egressa est de muliebri levitate, et abiit de virtute in virtutem. *Post vestigia gregum*, id est per exempla sanctorum, et pavit hædos, id est, carnales sanctis operibus. *Juxta tabernacula pastorum*, id est secundum doctrinam apostolorum. *Equitatu meo in curribus Pharaonis assimilavi te amica mea*. Sicut populus Dei a Pharaone per virgam Moysi, ita Ecclesia a diabolo per virgam Jesse-Mariam et florem suum, id est Christum liberata est. *Pulchræ sunt genæ tuæ*. Genæ hujus virginis sunt ejus conversationes, in ætiva et contemplativa vita, quæ sunt pudibundæ, verecundantes peccare, *ut turturis*, scilicet gementes de terrenis, et suspirantes gaudia regni cœlestis. *Collum tuum*, id est fides quæ eam Deo capiti conjunxit, est *sicut monilia*, id est ornatus in tota Ecclesia. *Murenulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento*, hoc est apostoli et eorum sequaces de his omnibus componunt ad honorem tui scripturam, sapientia et eloquentia ornatam. *Cum esset rex in accubitu suo*, id est Christus in sinu Patris: *nardus mea dedit odorem suum*, id est per humilitatem ingressus est ut in uterum Virginis. Nardus enim humilitatem, odor significat Christi incarnationem. *Inter ubera mea commorabitur*, id est in ventre meo incarnatus portabitur. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi*. Tunc erat quando in cruce coram ea pendebat. *Botrus cypri dilectus meus mihi*, hoc est fuit ei lætitia in resurrectione. *In vineis Engaddi*, id est in Ecclesiis fidelium. *Ecce tu pulchra es, amica mea*. Maria vocatur amica, quia portavit Patris secreta, *ecce tu pulchra* coram Deo in humilitate, *ecce tu pulchra* coram hominibus in castitate. Pulchra virginitate, pulchra fecunditate, pulchra in virtutibus, pulchra in operibus. Pulchra hic laude hominum, pulchra in cœlis laude angelorum. Pulchra bis prædicatur, quia sine interiori et exteriori macula declaratur. *Oculi tui*, id est operum tuorum intentiones, *sicut columbarum*, id est sinceri et simplices. Vel oculi tui, id est exempla quæ alios ut oculi du-

cunt, donis Spiritus sancti plena sunt. *Ecce tu pulcher es, dilecte mi, et decorus*, Christus pulcher ex casta virgine; decorus ex Patre. *Lectus noster floridus*. Lectus Christi Maria fuit, in qua ut in lecto requievit. Noster dicit, quia Pater et Spiritus sanctus semper cum eo fuerunt. Floridus, scilicet in virtutibus. Ipsa etiam domus Dei, in qua habitavit. Ligna principales ejus virtutes, prudentia, fortitudo, justitia, temperantia. Laquearia bona ejus opera. Ipsa campus, videlicet inarata terra, a viro intacta, vel humilis.

CAPUT II.

Ego flos campi. Hujus flos est filius ejus, ipsa *lilium convallium*, id est ornatus humilium parentum. *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*, id est, sicut lilium carduos et urticas decore et suavitate; sic Maria præcellit omnes Ecclesias castitatis decore et sanctitatis suavitate. *Sicut malum inter ligna silvarum*, sic Christus fuit inter omnes prophetas et apostolos Mariæ, obumbrans eam Spiritu sancto, ab omni carnali delectatione. *Sub umbra illius quem desiderabam sedi*, hoc est, in requiem ad visionem ejus jam veni, ubi pulchritudinem ejus sol et luna mirantur. *Fructus ejus dulcis gutturi meo*, id est gloria ejus dulcis animæ meæ. Hanc enim nunc conspicio, quia introduxit me Rex gloriæ *in cellam vinariam*, id est in cœlestem Jerusalem; *ibi ordinavit in me charitatem*, ut quem prius ut filium, nunc diligam ut Deum. *Fulcite me floribus, stipate me malis*. Per flores innocentes, per malos, id est domesticas arbores, alii sancti intelliguntur. Ab innocentibus ipsa innocens exaltatur, a sanctis ipsa sanctior glorificatur. *Amore languet*, quia in Deum jugiter prospicere desiderat. *Lava ejus sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me*. Hoc est, cœlestia et terrestria magnificent illam. *Adjuro vos filia Jerusalem*, id est sacramento meæ incarnationis vos constringo, animæ fidelium, loquens per *capreas cervosque camporum*, id est per prophetas et apostolos doctores populorum, *ne suscitatis dilectam*, id est ne aliqua perversa doctrina inquietetis genitricem meam, *quoadusque ipsa velit*, scilicet ut prophetæ et apostoli docuerunt, quod Deum et hominem Virgo genuerit. *Vox dilecti mei, scilicet filii mei*, præcepit hæc quæ dixi, qui de sinu Patris saltavit in uterum matris. *Ecce iste venit saltans in montibus, transiliens colles*. Qui saltat, nunc sursum, nunc est deorsum. Christus venit ad Virginem quasi saltans, quia divinitate transcendit montes, id est in cœlo angelos humanitate transcendit, in terra colles, id est apostolos. De cœlo saltavit in Virginis uterum, inde in mundum, exinde in infernum, denuo in cœlum.

Similis est dilectus filius meus caprea, quæ eligit bonas herbas a malis, sic ipse bonos a perversis, *hinnuloque cervorum*, qui in umbra quiescit, ita ipse in casta Virgine quievit. *En ipse stat post parietem nostrum*. Paries est nostra mortalitas. Post parietem Christus stetit, cum mortalem carnem de Virgine

sumpsit. Sub pariete nos pressi jacuimus, quia naturaliter mortales fuimus.

Ipsa vero non sub, sed post parietem stetit, quia voluntate, non natura mortalis existit. Stetit autem ut parietem impelleret, id est mortalitatem destrueret. *Respiciens per fenestras*, natus de Virgine, in mundum respexit, quando per apostolos hominibus innotuit. Prospexit etiam *per cancellos*, quia per scripta prophetarum est manifestatus.

Ipsa quoque beata Virgo cœli fenestra fuit, per quam Sol justitiæ in domum mundi splenduit. *Dilectus*, videlicet filius *meus loquitur mihi*: Surge de mortali vita, *propera* ad immortalia, *amica*, id est secretalis *mea*, *formosa* in castitate, et *veni* ad cœli gaudia; *jani enim hiems* angustiae tuæ erga me transiit, *imber* tribulationum tuarum abiit, omnis dolor penitus recessit. *Flores*, id est mercedes tuæ, apparuerant in terra nostra, id est splendent in terra viventium. *Tempus putationis* totius mali a te, et tuæ retributionis advenit. *Vox turturis audita est in terra nostra*, id est vox exultationis et lætitiæ jugiter auditur in tabernaculis justorum. *Ficus* quod tu fuisti fructuosa, *protulit grossos suos*, id est bona opera, pro quibus remuneraberis. *Vineæ*, id est Ecclesiae per tua exempla in virtutibus *florentes*, *odorem* honorum operum *dederunt*, pro quibus etiam coronaberis. *Surge* de temporali miseria, *amica mea*, in humilitate; *speciosa mea*, in castitate; et *veni* ad æterna præmia, *columba mea*, id est simpliciter confidentes in foraminibus *petræ*, id est in vulneribus meis quæ pertuli pro tua ereptione, in *caverna maceris*, id est credens sententiæ sacræ Scripturæ, quæ dicit: *Ipse Deus veniet et salvabit nos* (Isa. xxxv, 4). Et item: *Cujus livore sanati sumus* (Isa. liii, 5). Sicut namque maceria vineam, sic sacra Scriptura munit Ecclesiam. Hæc virgo ad memoriam reduxit, cum eum clavis perforatum vidit. *Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis*. Per faciem pulchritudo gloriæ, per sonum vocis ejus laus ab angelis intelligitur. *Vox enim tua dulcis*, id est laus tua maxima ab angelis; *facies tua decora*, id est gloria tua præcipua. *Capite nobis vulpeculas parvas*. Vulpeculæ sunt hæretici, quæ *demoliuntur vineas*, id est venenis suis inficiunt simplicium Ecclesias, dicentes: Si Virgo peperit, phantasma fuit. Hi quasi rete capiuntur, cum tali syllogismo concluduntur: Deus omnia quæ vult potest, a Virgine nasci voluit; igitur quod Virgo genuit, Deus et homo fuit. Nam *vineam nostram floruit*, id est Maria Christum peperit. *Dilectus meus filius mihi* sic locutus est, ut dixi, et ego gratias ago illi, *qui pascitur inter lilia*, id est delectatur inter castrorum agmina; *donec aspiret dies æternitatis, et inclinentur umbræ* hujus temporalitatis.

Oratio Virginis pro conversis.

O dilecte mi, quem genui, qui incestos fugisti, ad pœnitentes jam revertere, et similis esto capræ, secernens castos jam ab incestis. Aut hinnulo cervorum velociter currenti simile, suscipiens veloci-

ter vota et preces conversorum a pravitate; et constitue eos super montes, id est altos in virtutibus in domo Domini, scilicet in Ecclesia. Ipsa etiam Dei Genitrix est Bethel, id est domus Dei, in qua habitavit Filius Dei. Montes sunt ejus prophetæ, qui de ea prædixerunt. Sunt etiam apostoli qui de ea prædicaverunt; quæ vero per Spiritum de Christo sentiat, his verbis pronuntiat:

CAPUT III.

In lectulo meo, id est in requie meæ contemplationis, *per noctem*, id est in hac vita, *quæsi*, intellige divinitatem Christi, *quem diligit anima mea*. *Quæsi illum* in deitate cognoscere, *et non inveni*, id est non potui ad ejus altitudinem pertingere. *Et dixi: Surgam*, corde ad cœlestia, et mente *circuibam civitatem*, id est angelorum agmina, *per vicus et plateas*, id est per angelos et archangelos, *quæram Christum quem diligit anima mea*. *Quæsi illum* inter ordines angelorum, *et non inveni* similem illi ullum illorum. *Invenerunt me vigiles*, id est Angeli, *qui custodiunt civitatem*, id est Ecclesiam. Non est dubitandum quin crebro habuerunt angeli cum sacra Virgine colloquium. Et interrogavi eos: *Num quem diligit anima mea vidistis*, id est dicite si saltem vos Christi divinitatem intelligatis. Qui dixerunt: *paululum*. Quaquam angeli de Deo intelligant multum; tamen ad comparisonem ipsius veritatis videtur paululum. Nullus enim angelorum ita Deum intelligit, ut ipse cognoscit. Nam: *Nemo novit Patrem nisi Filius, nec Filium nisi Pater, et cui voluerit Filius revelare* (Matth. xi, 27); quod creditur matri fecisse.

Cum pertransissem eos, id est cum eorum naturam contemplando transcenderem, *inveni quem diligit anima mea*, omnem intellectum angelorum longe excellere. *Tenui eum Patri æqualem* credendo, *nec dimittam eum diligendo, donec introducam illum* verbo et exemplo *in domum*, id est in Ecclesiam, *matris meæ*, id est gratiæ, *et in cubiculum genitricis meæ*, id est in conventum Synagogæ, quod est dicere: Quæ Spiritu sancto revelante cognovi de Christo, hæc Judæis et gentibus annuntio.

Corpus de Virgine ad doctores.

Adjuro vos, filie Jerusalem, ne suscitatis dilectam, ut superius dictum est, aliquid docendo contra eam, hoc hic iterum repetitur, ne quid frivolum de ea prædicetur. Sequitur laus angelorum cum ei occurrerent petendo regna cœlorum: *Quæ*, id est quam gloriosa, *est ista, quæ ascendit ad cœli palatia, per desertum*, id est deserens periculosum mundum, *Ipsa virgula*, id est recta norma, *fumi ex aromatibus*, scilicet compunctionis et diversarum virtutum, et hoc *myrrhæ*, id est martyribus, *et thuris*, id est confessoribus, *et universo pulveri pigmentarii*, id est universis fidelibus Christi. Ipse enim est verus pigmentarius, id est animarum medicus. Congregatio justorum est collectio ejus herbarum. Quibus omnibus Virgo fuit condimentum virtutum ut pretiosus pulvis aromatum. Quæ sequuntur viden-

tar verba esse Ecclesiæ de assumptione corporis Mariæ. *En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt*, Beatæ Virginis corpus, veri pacifici, scilicet Christi, lectulus. Quod sexaginta fortes, id est multa millia ex fortissimis Israel, id est summis angelorum Deum vere videntium ambiunt, et ad æthera producunt. *Omnes tenentes gladios*, id est contra dæmonis custodias, *et ad bella doctissimi*, scilicet contra aereas potestates potentissimi. *Uniuscujusque ensis*, id est tutela, *super femur suum*, id est circa corpus, cujus femur genuit Christum; *propter timores nocturnos*, id est ne timores incutiant ei dæmones. Sequuntur verba doctorum [de ea docentium. *Ferculum fecit sibi rex Salomon*, Christus, verus rex pacificus, *fecit sibi ferculum*, id est lectum ad convivium, *de lignis Libani*, id est ex patriarchis et regibus Virginem elegit; in qua ut in lecto recubuit ipse positus ad convivium; quia fideles de carne, quam de Virgine sumpsit, epulantur. *Columnas ejus fecit argenteas*. Columnæ quibus fulcitur Virginis vita sunt quatuor Evangelia de ea scripta, quæ sunt argentea veritate, videlicet nitida et prædicatione sonora. *Reclinatorium aureum*, hoc fuit corpus Dominicum de ea sumptum; in quod divinitas se reclinavit. Quod fuit aureum, scilicet sapientia et charitate ornatum. Ipsa etiam Virgo fuit reclinatorium, in cujus Christus se reclinavit uterum; aureum, splendore castitatis fulgidum. *Ascensum purpureum*. Sancta crux fuit, in qua nobis Filius ejus sua passione ascensum ad cælos fecit. *Media charitate constravit*, id est communem vitam ejus dulcedine charitatis replevit, *propter filias Jerusalem*, id est ad imitationem fidelium. Ideo *filia Sion*, id est animæ filia Ecclesiæ, *egredimini de vestra carnali conversatione, et videte oculis cordis, regem Salomonem*, id est Christum verum pacificum, *in diademate quo coronavit eum mater sua*, id est mortali carne qua circumdedit eum *mater sua*, Maria, *in die desponsationis illius*, scilicet in die nativitatibus, quando desponsavit Ecclesiam, vel in die passionis, quando posuit pro illa animam; *et in die lætitiæ cordis illius*, id est in die resurrectionis ejus. Quando eadem Virgo et apostoli tantum sunt lætificati, quantum prius de morte ejus contristati.

CAPUT IV.

Laus Filii de Matre.

O amica mea, cui notificavi Patris secreta; quam pulchra es humilitate et castitate! quam pulchra es fide et operatione, et ideo decora in cœlesti gloria. *Oculi tui simplices ut columbarum*, quæ alias aves contuentes non cupiunt eas dilacerare, ita tu videns juvenes non cupisti te eis per obscenos amplexus sociare. *Absque eo quod intrinsecus latet*, scilicet charitate. Oculi Virginis prophetæ sunt, qui eam longe ante prævidentes, multa de ea prædixerunt. Oculi ejus apostoli sunt, qui ejus magnalia et filii sui miracula populo demonstraverunt. Qui columbarum fuerunt, quia Spiritu sancto pleni, simpli-

ter vixerunt. Ipsa etiam beata Virgo oculus est columbæ, quia prævia dux est Ecclesiæ. Absque eo dulci affectu qui intrinsecus latet, in Dei solius conspectu. *Capilli tui non erant torti*, ut per eos allicerentur juvenum animi. Virginis capilli sunt casti, quia ita ejus inhærent religioni, ut capilli capiti. Hi sunt *ut greges caprarum*, qui ad alta scandunt. Ita ipsi de virtute in virtutem ad Galaad, scilicet ad Christum nostri testimonii montem ascendunt. *Dentes tui non erant cibi delicati edaces*. Dentes Virginis sunt, qui de ea subtilia exponendo proferunt. Qui ut *greges tonsarum ovium sunt, quæ de lavacro ascenderunt*, quia in baptisate lotæ sunt, et se pro Christo rebus mundi denudaverunt. *Omnes gemellis fetibus*, id est pleni gemina dilectione, *et sterilis non est inter eas*, hoc est nullus vacans a bona actione. *Labia tua non erant dolosa*, sed a vanitate carnis maceratione stricta, ut capilli *coccinea vita*. *Et eloquium tuum dulce*, quia totum de Deo et futura requie. *Labia etiam Virginis sunt*, qui secreta Dei de ea aliis aperierunt. *Eloquium ejus, prædicatio illorum*. *Genæ tuæ erant a viris verecundantes*, illorum contubernia devitantes, absque eo pudore qui intrinsecus latet in corde. *Sicut fragmen mali punici* exterius rubet, interius candet: ita tu passione eras rubens, castitate albescens. *Genæ etiam illius virgines sunt*, qui peccare erubescunt. *Collum tuum non erat in superbia extentum*, ideo fecit te David, scilicet Christus turrin, id est Ecclesiæ munimen. Collum etiam Virginis sunt de ea scribentes, qui quasi collum cibum, verbum Dei deglutiunt, et in alios quasi in corpus transmittunt. Hi sunt ut *turris David* ab hæreticis inexpugnabiles: *quæ ædificata est cum propugnaculis*, id est multis instructi sententiis. *Mille clypei pendent ex ea*, scilicet defensionis sacræ Scripturæ, *omnis armatura fortium* ad expugnandam pravitatem hæreticorum sanctam Virginem impugnantium. *Ubera tua non sunt illius viri manu tacta*, ideo hinnulus qui pascitur in liliis, scilicet Christus, qui delectatur in castis, suxit ea. *Duo etiam ubera Virginis sunt duæ leges*, quæ de ea et filii ejus scriptæ sunt præconiis. *Duo hinnuli gemelli capræ*, sunt duo populi Ecclesiæ inhiante sugentes de sacra Scriptura lac sententiarum de sancta Maria, *qui pascuntur in liliis*, id est delectantur in Scripturis, *donec aspiret dies*, id est Christus, quo gloriam Dei genitricis aspiciant; *et inclinentur umbræ*, id est transeant quæ nunc in ænigmate considerant. Per verba sequentia vocat matrem Christus ad cœlestia. *Vadam ad montem myrrhæ, et ad collem thuris*. Quid est dicere: Veniam cum multitudine angelorum advocare reginam cœlorum, quæ est mons myrrhæ, id est martyribus, qui sunt myrrha; id est altitudo et collis thuris, id est confessoribus, qui sunt thus, celsitudo. Et loquar ei hæc verba: *Amica mea*, quæ portasti Patris secreta, *tota es pulchra*, quia in singulis sensibus tuis ut dixi, es per virtutes gratiosa. Et quia in te non est peccati macula, *veni de Libano*, id est de casti-

tatis candore ad cœli gaudia. *Sponsa ideo mea*, quia cum Patre sum unum, cui genuisti clausa Filium. *Veni de Libano*, scilicet de sanctæ vitæ candore, nimio exaltanda in supernorum civium triclinio. *Veni ad spiritalia gaudia, coronaberis de monte Amana*, hoc est recipies coronam de triumpho, quam promeruisti a diabolo, qui est mons Amana, qui est nocturna avis, id est ipse est *Rex super universos filios superbiæ* (Job xli, 25), ducens errantes ad noctem mortis. *Coronaberis etiam*, id est coronam recipies, *de vertice Sanir et Hermon*, videlicet quod principes sæculi per fructum ventris tui sunt humiliati, qui fuerunt *cubilia leonum*, id est habitatio dæmonum, et *montes pardorum*, id est munimenta hæreticorum. *Vulnerasti cor meum*, hoc est pro tui amore pertuli in cruce cruciatum vulnerum. *Soror mea*, quia cohæres in regno Patris, *sponsa*, eo quod me Deo Patri genueris. *Vulnerasti cor meum*, hoc est, tactus sum intrinsecus dolore, cum viderem te dolentem pendens in cruce. *In uno oculorum tuorum*, id est in uno materno affectu, *oculorum* id est bonorum exemplorum. *Et in uno crine collis tui*, id est in uno ornamento humilitatis quo mihi inhæstisti, ut collum capiti.

Sequitur laus Filii exhibita Matri ad domum Patris sui advenienti.

Quam pulchræ sunt mammæ tuæ, scilicet humilitas et castitas, de quibus lac sanctimonix suxit virginum sobrietas. Et ideo *soror*, id est cohæres in regno, et *sponsa*, quia genuisti mihi virgines tuo exemplo. *Pulchriora sunt ubera tua vino*. Ubera Virginis fuerunt exempla in activa et contemplativa vita, quibus quasi lacte pavit parvulos in fide. Ea fuerunt vino pulchriora, id est legali doctrina digniora. *Et odor vestimentorum tuorum super omnia aromata*, hoc est, suavitas tuorum uberum est acceptabilior quam sacrificium carnalium observantiarum.

Laus Patris de Virgine.

Favus distillans labia tua, sponsa. Sponsam vocavit, quia ei Filium generavit. Labia ejus sunt, qui de ea Dei secreta aperiunt, qui ut favus distillant, quia omnes sermones de ea dulcedine redundant. *Mel et lac sub lingua tua*. Lingua Virginis dicuntur qui ejus præconia loquuntur, de quibus mel et lac manat, quia eorum doctrina sapientes et insipientes satiat. *Et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris*. Odor vestimentorum sunt conversi per famam ejus exemplorum, qui sunt thus Deo, id est ut incensum dirigitur eorum oratio.

Iterum Christus de Matre.

Hortus conclusus, soror mea, sponsa. Ipsa erat herbarum vel arborum hortus, id est plena virtutibus; quæ erat in partu conclusus, scilicet signaculo sancti Spiritus. *Hortus conclusus* iterum, quia post partum non est reclusum virginitatis signaculum. *Fons signatus*. Ipsa etiam erat fons, id est primum exemplum virginitatis. Qui fons erat signatus, id est Christi passione consecratus. *Emis-*

siones tuæ, id est imitatores tui sunt ut paradisi diversarum arborum. Quidam mala punica, scilicet martyres; quidam pomorum fructus, videlicet confessores; quidam cyprus, qui alios unguento sanant exemplis; quidam nardus, id est humiles. Alii crocus charitate rubentes; alii fistula vitia mortificantes; alii cinnamomum poenitentes, et universa ligna Libani, id est omnes fideles Christi. De te fluxit *fons hortorum*, id est per te venit baptisma fidelium. Et *puteus aquarum viventium*, id est Christus, qui est sapientia sanctarum Scripturarum. Et hæc cum magno impetu de Libano fluunt, quia cum abundantia Spiritus sancti de candore sanctitatis tuæ exundaverunt. Unde hæc omnia, quia Deus Pater præcepit talia, dicens: *Surge, aquilo, et veni; auster perfla hortum meum*, hoc est aquilo, id est Diabolus, locum te tentandi non habeat, sed auster, id est Spiritus sanctus te hortum meum possideat. *Et fluant aromata illius*, id est per te incarnetur Unigenitus meus.

CAPUT V.

Sequantur verba Virginis, Christum in se venire optantis.

Veniat dilectus meus, id est Christus, *in me hortum suum et comedat fructum pomorum suorum*, id est incorporet sibi obsequium operum meorum. Verba Christi applaudentis Matri: *O soror mea*, cohæres in Patris gloria, *sponsa Patris*, eo quod me genueris. *Veni in te hortum meum* carnem assumendo, *messui myrrham meam*, mea passione martyres colligendo, *cum aromatibus*, id est cum confessoribus. *Comedi favum cum melle meo*. Per favum corpus, per mel anima Christi accipitur. Favum quippe cum melle comedit, cum resurgens corpus de Virgine sumptum animæ ultra non moriturus conjunxit. *Bibi vinum meum cum lacte meo*. Per lac homines; per vinum angeli intelliguntur. Vinum cum lacte bibit, cum ascendens in humana carne Virgine genita homines angelis sociavit. Ad quos mox gratulabundus dicit: *Comedite amici, et inebriamini charissimi*, quod est dicere: Sicut convivantes de variis epulis jucundantur et de amicorum præsentia congratulantur, ita vos angeli mei amici congaudete, et congratulamini, quia vestrum gaudium numerosa hominum frequentia adauxi. Insuper nova festa contuli, dum matrem meam, vestram utique reginam, vestris gaudiis induxi. Per ea quæ sequuntur, Ecclesiam adhuc hic laborantem Virgo consolatur: *Ego dormio*, hoc est in gloria requiesco, *et cor meum vigilat pro vobis orando*. *Vox dilecti mei*, scilicet filii est *pulsantis*, id est ita me moventis: *Aperi mihi*, id est impetra a me tuis precibus, quo juste debeam misereri omnibus, *soror mea* in Patris jam gloria; *amica mea*, gerens divina secreta; *columba mea*, Spiritu sancto plena; *immaculata mea*, ab omni sorde peccati segregata, *quia caput meum plenum est rore, et cincinni mei*, id est electi sunt cum perversis permisti. *Sicut guttæ in caput decedentes, de capillis elabuntur, ita reprobi*

ad fidem venientes male operando, per noctem, id est diabolus retrahuntur. Subsequitur virgo: Si vultis preces meas non cassari, in his debetis me imitari. *Spoliavi me tunica mea*, id est dimisi sæcularia, et dixi; *Quomodo induar illa?* id est, nunquam revertar ad illa. *Lavi etiam pedes meos*, id est emundavi affectiones meas, et dixi: *Quomodo inquinabo illos?* id est, non revertar ad vomitum cogitando carnales illecebras. Ideo *dilectus meus*, scilicet Deus, quem elegi præ omnibus, *misit manum suam*, id est Filium suum in mundum, per foramen, scilicet per me, quæ facta sum ei ad homines veniendi foramen, humilitate quidem angustum, sed castitate lucidum, et ideo illi soli pervium. Et *venter meus intremuit ad tactum ejus*, id est obstupuit de ingressu illius. *Surrexi*, id est mentem sursum erexi, ut aperirem dilecto meo precibus, quo eum placarem pro hominibus et orationi opera junxi. *Manus meæ distillaverunt myrrham*, id est operationes meæ carnis mortificatione redundaverunt. *Et digiti mei pleni myrrha probatissima*, id est studia mea variis tribulationibus comprobata. Tali modo *aperui dilecto*, scilicet filio meo, *pessulum ostii mei*. In hac significantia est mea intransitiva grammatica. Sacra namque Virgo ostium fuit, per quod Christus in mundum introivit; pessulus autem erat moles peccatorum hominum, quod ideo ejus dicitur, quia et ipsa in peccatis nata creditur. Hoc ipsa ab ostio removet, cum sancte vivendo peccata declinavit. Vel cum dilecto ingreditur, quia per ipsam misericordia in Ecclesiam venit. Unde sequitur: *Et ille per me declinaverat*, et in Ecclesiam transierat, quotidie pessulum peccatorum precibus removet, et per eam ingressus gratiæ Christi ad nos patet. *Anima mea liquefacta est* in compunctione, *ut dilectus locutus est*, de mirabili et desiderabili Patris visione. *Quæsi vi illum cogitando*, et inveni magnitudinem ejus carnis gravatam nubilo. *Vocavi valde desiderando*, et non respondit mihi majestatem divinitatis suæ demonstrando. *Invenere me contemplan-do*, quærentem *custodes angeli qui circumierunt civitatem*, id est muniunt Ecclesiam Dei, *percusserunt me dolore*, cum dicerent, nec se ad perfectum Deum scire, *et me vulneraverunt*, quia magis ad studium quærendi accenderunt. *Custodes murorum*, id est prophetæ et apostoli instructores librorum, *pallium meum tulerunt*, id est carnalem vitam exuere docuerunt. O filiæ Jerusalem, scilicet animæ fideles, pro quibus ego sedule fundo preces, *Adjuro vos meo exemplo*, si *inveneritis dilectum meum Filium*, Patri æqualem, contemplan-do; *nuntietis ei*, id est per bona opera vos notificetis illi, ut sicut ego languui ejus amore, ita vos omnia incommoda pro ejus sustineatis directione.

Sequitur laus Ecclesiæ ad Virginem de Christo.

Qualis est dilectus meus ex dilecto, id est quam magnificus filius tuus genitus ex Patris utero, *sulcherrima mulierum*, id est benedicta inter omne

genus parentium. *Qualis est dilectus tuus ex dilecto*, id est quam gloriosus Filius tuus ex Patris gremio, ideo quærinus eum fide et operatione, quia sic adjurasti nos, id est verbo et exemplo docuisti nos.

Laus Virginis de Filio.

Dilectus Filius meus candidus, id est natus per virginem, *rubicundus* per passionem, *electus* a Patre *ex millibus*, scilicet præ angelis et sanctis neminibus. *Caput ejus aurum optimum*, id est sicut aurum omnia metalla; sic divinitas ejus præcellit universa. Sive Christus est caput Ecclesiæ, qui ut aurum decorat eam suo fulgore. *Comæ ejus sicut palmæ elatæ*, videlicet spinis ad nostram victoriam coronatæ, *quasi corvus nigræ*, id est cum sceleratis reputatæ. Comæ etiam Christi sunt ei ut capiti in-hærentes, ut palma in virtutibus virentes, qui sunt ut corvus nigri, scilicet tribulationibus demigrati ad exemplum Christi. *Oculi ejus sicut columbæ*, lucentes Spiritus sancti plenitudine. Per columbam quippe septiformis gratia Spiritus sancti intelligitur, quæ septem naturis vigere dicitur. Unde et super dominum in columba apparuit. Oculi etiam Christi sunt doctores Ecclesiæ, pleni Spiritus sancti munere, et hoc *super rivulos aquarum*, id est in scientia Scripturarum. *Quæ lacte sunt lotæ*, id est quorum animæ sunt candore virtutum emundatæ. *Et resident juxta fluentia plenissima*, id est conversantur per dona sancti Spiritus copiosissima. *Genæ illius sicut areolæ aromatum*, quia amabilis erat oculis omnium eum intuentium. *Genæ quoque illius* sunt verecundi, qui sunt *velut areolæ aromatum*, id est collectione virtutum, *consitæ a pigmentariis*, id est ornatae doctrinis apostolicis. *Labia ejus sicut eloquia*, delectabilia sunt ut lilia, candore videlicet castitatis decentia, myrrham primam stillantia id est mortificationem per charitatem instruuntia. *Labia ejus* sunt voluntatem illius aperientes; qui *myrrham primam stillant*, quia præcipua opera charitatis prædicant. *Manus ejus tornales*, vel *tornatiles aureæ*, id est opera ejus in perfectione rotunda, et omni gratia fulgentia, *plenæ hyacinthis*, id est virtutibus. *Manus quoque ipsius* sunt bona operantes, qui sunt *tornatiles et aurei*, id est in moribus perfecti et in bonitate conspicui; pleni *hyacinthis*, id est elemosynis. *Venter ejus eburneus*, id est fragilitas humanitatis ejus est casta, quia de virgine nata; et ideo ut ebur quod de elephante tollitur, quod castissimum animal esse perhibetur. *Distinctus sapphiris*, id est variatus cœlestibus signis. Venter etiam Christi sunt debiles in Ecclesia, qui sunt eburnei, id est casti, sapphiris distincti, id est, pura conscientia variati. *Crura illius columnæ marmoreæ*, id est decora firmitas ejus in resurrectione, quæ est infrangibile fulcimentum Ecclesiæ: *quæ sunt fundatæ super bases aureas*, id est super fidem et charitatem. Crura etiam ipsius sunt, in justitia fortes, et alioz per exempla sustinentes: *qui sunt columnæ marmoreæ*, id est recti et inflexibiles a vitiis: *fundati sicut*

per aureas bases, id est in Evangelica et apostolica doctrina stabiles. *Species ejus ut Libani*, id est ipse est pulchritudo omnium sanctorum, ut Libanus est decor omnium montium. Et ut *cedri* præ omnibus lignis, ita ipse electus præ omnibus sanctis angelis. *Guttur*, id est doctrina vel promissio ejus suavissima: et totus scilicet in humanitate et divinitate desiderabilis, unde et angelica sublimitas est ejus visione insatiabilis. *Talis est* ut dixi *dilectus Filius meus*, et iste est nunc in Patris gloria *amicus meus*, o filia Jerusalem, scilicet Ecclesie fidelium.

Ecclesia ad Virginem.

Quo abiit dilectus tuus, qui ubique est totus, o pulcherrima mulierum? id est sanctorum omnium parentium. *Quo declinavit dilectus tuus*, quem non capit ullus locus; dic nobis si in aliquos veniat familiaris, et te imitando fide et opere eum tecum quaeremus.

CAPUT VI.

Sequitur responsio Virginis.

Dilectus meus, quem cum Patre totus non capit mundus, de me carnem sumens, descendit de sinu Patris ad hortum suum, id est Ecclesiam, ut colligat virtutes, ut *pascatur in hortis*, id est ut delectetur in fructuosis, et *colligat lilia*, id est castos in æterna horrea. Ego dilecto meo ad hoc opus placui, et dilectus meus præ omnibus placet mihi. *Qui pascitur inter lilia*, id est delectatur inter castorum agmina, et sic blande locutus est ad me: *Pulchra es* in castimonia, et ideo *amica mea*, *suavis* per pia exempla, et ideo *decora* in cœlesti gloria *sicut Jerusalem*, id est sicut angeli qui vident faciem Patris, et fruuntur pace Domini; *terribilis* contra vitia ut *castrorum acies* adversus hæreticos, et dæmones *ordinata*. *Averte oculos tuos a me*, quia ipsi me *avertare fecerunt*; quod est dicere: In humanitate mea delectare, quia divinitati non poteris perfecte appropinquare, quam quanto subtilius oculis mentis inspexeris, tanto a tua conditione elongari videbis. *Capilli tui non fuerunt auro torti*, ideo sunt angelorum diademate redimiti. *Capilli etiam ejus sunt virgines* per imitationem ei inhærentes: quæ sunt *sicut grex caprarum* ascendentes ad alta virtutum. *Quæ de Galaad apparuerunt*, id est pro testimonio Christi hoc faciunt. *Dentes tui non fuerunt edacitate assueti*, ideo nunc deliciantur in dulcedine Dei. *Dentes quoque ipsius sunt subtilia* de ea exponentes, qui sunt *sicut greges ovium* tensi a peccatis, sicut *ascenderunt de lavaero* baptismatis. *Omnes gemellis fetibus*, id est pleni gemina dilectione; *sterilis non est in eis*, id est vacans a bona operatione. *Sicut cortex mali punici* rubet: ita *genæ tuæ*, id est verecundia tua exterius in castitate fulget *absque occultis tuis*, scilicet absque charitate quæ interior latet. *Sexaginta sunt reginæ*, hoc est multæ animæ, quæ suos mones in activa vita regunt per sex opera misericordie, et *octoginta concubinæ*, id est multi in contemplativa vita satagunt se sponsi amplexibus innectere,

ut possint ad octo beatitudines pervenire, et *adolescentularum non est numerus*, hoc est fidelium sub eis degens populus. Tu *una* omnium transcendisti merita, et ideo præ omnibus sola *electa*. *Columba mea*, in quam transfudi Spiritus sancti charismata; *perfecta mea*, quam perfecti per virtutum munera. *Hæc est una imitabilis matri suæ*, scilicet præsentis Ecclesie; *electa genitrici suæ*, scilicet angelorum frequentie. *Viderunt eam oculis cordis filie Sion*, id est Ecclesie; et *beatissimam prædicaverunt*, ut dicitur: *Beatam me dicent omnes generationes* (Luc. 1, 48). *Et reginæ et concubinæ*, id est activi et contemplativi *laudaverunt eam*, ita dicentes: *Quæ est ista*, hoc est, qualis est ista, quæ *progreditur* de peccatrice massa, *quasi aurora* de tenebris *consurgens*, de qua procedit Sol justitiæ, hos qui in tenebris et in umbra mortis sedent illuminare. *Hæc in præsentis est pulchra* ut in nocte *luna*; *electa* in superna patria *ut sol* inter sidera; *terribilis* exemplis contra vitia, *ut castrorum acies* contra dæmones *ordinata*. Quia Virgo dilectum in hortum descendisse dixit, Filius affirmando subjungit: *Descendi de sinu Patris in te hortum nucum* per materiam carnis. Noces sunt quique fideles, exterius amari per carnis afflictionem; interiorius in anima dulces. His per partum Virginis fructuosus hortus exstitit, in quo lignum vitæ Christus germinavit, quando fructus æternitatis in suo tempore pertulit. Hoc ideo feci *ut viderem poma convallium*, id est remunerarem opera humilium, tuo exemplo viventium. *Et inspicerem si florissent vineæ*, hoc est vineas scilicet Ecclesias, facerem tuam vitam inspicere, et tuo exemplo in bonis actibus florere. *Et germinassent mala punica*, id est ut exemplo tuæ patientiæ cubiant pro me passionem subire.

Sequuntur verba pœnitentis Ecclesie, quandoque de Judæis convertendæ.

Dolet se tam diu de Virgine et ejus prole errasse, et satisfacit his verbis de suo errore. *Nescivi te*, gloriosa Virgo, gratia plenam fuisse, et fontem gratiæ ex te fluxisse. *Anima mea turbavit me*, id est æmulatione legis quam pro anima mea habui, ipsa decuit me facere, et hoc contingit *propter quadrigas Aminadab*, id est propter Christi Evangelia, ut a me repulsa, imo impulsiva ruerent per mundi climata. O Sunamitis jam diu a diabolo captiva, *revertere* per fidem ad Christi mysteria, *revertere* per spem, *revertere* per Dei et proximi dilectionem, *revertere* per operationem; ut qui jamdudum sunt in Christo *inveantur te*, verba et facta tua imitando.

CAPUT VII.

Christus ad Matrem de Ecclesia convertenda.

Quid videbis in Sunamite nisi choros castrorum? quod est dicere: In Ecclesia de Judæis convertenda, non videbitur nisi chorus laudantium Deum, et castra contra vitia pugnantium.

Laus Ecclesie convertendæ de Virgine.

Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis,

filia principis! Princeps David rex intelligitur, qui princeps in populo Dei fuisse legitur, de cujus semine quia Virgo propagatur, ejus filia appellatur. *Gressus* sunt ejus affectiones, qui erunt *pulchri in calceamentis*, id est in sanctorum exemplis. *Junctura femorum tuorum sicut monilia*, hoc est dicere, femora tua sunt felicia, de quibus processit pretiosum margaritum, scilicet Christus inestimabile monile, qui est hortus totius creaturæ. *Quæ fabricata sunt manu artificis*. Artifex est Deus Pater, manus ejus Filius, per quem fecit omnia; per quem etiam incarnatio est disposita. *Umbilicus tuus*, subaudis beatus, in quo pependit Dei Filius. Ut enim in clivo clypeus; sic pendet in uberibus infantulus. Qui Filius est *crater tornatilis nunquam indigens poculis*, hoc est, omnibus se sitientibus præbet larga pocula intimi gustus. Uterus etiam tuus beatus, in quo latet Unigenitus Dei incarnatus, qui fuit triticum, de quo conficitur panis fidelium. Ipse etiam *acervus*, quia in eo cumulatur credentium populus; *vallatus liliis*, id est stipatus virginum choris. *Duo ubera tua*, subaudis felicia, quia suxit ea Dei sapientia. Caprea est Ecclesia. *Duo hinnuli* sunt duo fidelium populi, ex circumcisione et præputio; qui lac humilitatem et castitatem imitando suxerunt de uberibus beatæ Virginis. *Collum tuum beatum*, quod sæpius est brachio Filii Dei te amplexantis circumdatum. Et ideo *sicut turris eburnea*, quia castitate contra superbiam firmiter munita. *Oculi tui beati*, qui viderunt quod reges et prophetæ videre non meruerunt. Vel *oculi Virginis* sunt ejus doctrinæ verba, quæ *sicut piscinæ in Hesebon*, id est ad mœrorem pœnitentiæ sunt ducentia, ut dixit: *Misericordiæ ejus a progenie in progenies, super eum timentes* (Luc. 1, 50), scilicet pœnitentes. Et hæc *in porta filiæ multitudinis*. Porta est perpetua Virgo, per quam clausam Rex cœlorum ad nos intravit in mundum. Et hæc est *filiæ multitudinis*, quia multitudo fidelium per eam intrabit cœli palatium. *Nasus tuus beatus*, qui odorem æternæ vitæ Christum est odoratus. Vel nasus ejus fuit ejus prænoscentia, quia per spiritum sensit dicta prophetarum in se complenda. *Turris Libani*, id est munimen fuit Christi, quæ respicit contra *Damascum*, id est erecta contra diabolum. *Caput tuum beatum*, quod toties inclinasti ad Dei Filium osculandum, *ut Carmelus*, id est circumspectum in virtutibus. *Comæ capitis tui beatæ*, quas Christus infans deificis manibus suis voluit contrectare. Et hæc *sicut purpura regis*, quia eas lacerasti præ dolore in tempore ejus passionis. Et hæc omnia sunt *juncta canalibus*, id est fixa in credentium cordibus. Cum Christus matrem laudavit, a capite cœpit; laus autem Ecclesiæ a pede inchoavit; quia Christus de summis venit ad ima ut matrem levaret ad summa; Ecclesia autem per Virginis merita conscendit ad alta.

Sequitur laus Filii.

O Mater, *charissima, quam pulchra es* in castimonia, et ideo *decora*, in cœlesti gloria! Et quia mihi

A *charissima ex istis*, ideo frueris cœlesti desiderio. *Statura tua assimilata est palmæ*. Christus fuit palma in cruce, quia per eum adipiscitur palma victoriæ. Cui assimilata est statura, id est alta gloria Mariæ, quia sicut ipse Rex cœlorum, ita ipsa regina angelorum. *Et ubera tua botris*, id est merita tua assimilantur martyribus, qui velut botri pressi sunt in passionibus. Et ideo contigit, quia ego dixi, id est istud cum Patre statui: De Virgine carnem assumam. *In palman*, id est in crucem *ascendam*, fructus ejus apprehendam; omnia ad me traham. Et tunc *erunt ubera tua sicut botrus vineæ*, id est merita tua erunt omnibus imitabilia, ut mea Evangelia, qui sum vineæ botrus, scilicet Ecclesiæ potus. Et hic est botrus quem portaverunt filii Israel in veete (Num. XIII, 25).
B Vectis erat crux; Botrus vero Christus: portantes erant apostoli et prophetæ.

Vinea de qua latus est botrus, fuit floridum Virginis corpus, qui botrus in prælo crucis est pressus, et inde fluxit fidelium potus. *Et odores tui sicut malarum*, id est exempla tua sunt imitanda sicut apostolorum. *Guttur tuum sicut vinum optimum*. Bonum vinum est legalis instructio; melius est evangelica eruditio; optimum est Spiritus sancti infusio. Guttur Virginis est ejus doctrina, a Spiritu sancto inspirata, quæ est ut vinum ad potandum, id est placens ad imitandum. Dixit enim: *Dispersit superbos, exaltavit humiles* (Luc. 1, 51, 52). Applaudit laudi ejus dicens: *Dignum dilecto meo hæc facere*, scilicet *Parcere subjectis et debellare superbos. Labiis et dentibus ejus ruminandum*. Labia Dei sunt voluntatem ejus aperientes; dentes vero ejus vitia conterentes. His est doctrina Virginis ruminanda, id est memoriæ tradenda, scilicet quod *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam* (I Petr. v, 5). In sequentibus Virgo verba repræsentat, quæ pro Ecclesia de Judæis convertenda ad Filium fecerat. *Ego dilecto meo pro vobis preces fudi, et ad me conversio ejus*, id est per me voluit ad vos in misericordia converti. Ita namque dixi: *Veni, dilecte mi*, ad Synagogam per misericordiam, quoniam ab ea fugisti ob perfidiæ culpam. *Egrediamur per fidem in agrum*, scilicet in universum mundum; *commoremur per operationem in villis*, id est in omnibus gentibus.
D *Mane surgamus ad vineas*, id est ad Judæorum Synagogas, hoc est illud instans ultimum mane faciamus in cordibus illorum splendescere. *Videamus si floruerunt vineæ*, id est faciamus eos mente videre qualiter in fide floruit Ecclesia. *Si flores fructus parturiunt*, hoc est faciamus eos videre quomodo claruerunt per martyria. *Ibi dabo tibi ubera mea*, id est ad honorem tui imitabuntur mea exempla.

Notandum quod *ter si* dicitur, hoc est si hæc et hæc viderint imitabuntur ea cogitando, loquendo, operando. *Mandragoræ*, id est gentilitas, quæ ut mandragoræ sine capite Deo fuerunt, *odorem bonorum operum in portis nostris*, id est in virtutibus *dederunt*. Et quia jam plenitudo gentium intravit, jam tempus est ut æternus Israel salvus fiat, ad quod

omnia poma, nova et vetera, dilecte mi, servavi tibi, quod est dicere: Ipsi conversi omnia præcepta Novi et Veteris Testamenti servabunt ad honorem tui.

CAPUT VIII.

Quis mihi det te fratrem meum, de Judæa gente natum, sugentem ubera matris meæ, id est in Synagoga sub lege educatum, ut foris te inveniam, id est a Judæis, qui a fide adhuc foris sunt, te coli videam, et deosculer, id est ab eis diligi conspiciam et jam me nemo despiciat, scilicet nullus de Judæis qui me virginem permansisse non credat. Apprehendam te, id est probabo te carnem de me sumpsisse sine viri semine; et ducam te per fidem in domum matris meæ, id est in corpus ipsius Synagogæ; et in cubiculum genitricis meæ, id est in intellectum legis Judaicæ. Ibi me docebis, ab eis coli et servare præcepta Domini. Et dabo tibi poculum, id est ab eis me imitantibus deferetur tibi opus bonum, ex vino condito, scilicet sapientia et charitate inebrians alios, et musto malorum granatorum meorum, id est divinum servitium virtutibus repletum. Læva ejus sub capite meo, id est temporalia pro Christo, qui est caput meum, despicient, et dextra illius amplexabitur me, id est sola cœlestia ipse instigante quærent. Filius pro Matre alloquitur Ecclesiam de Judæis nuper conversam.

Adjuro vos, filia Jerusalem, ne dilectam suscitatis, id est ne aliquid sinistrum de matre mea Virgine sentiatis. Hoc ideo tertio repetitur, ut quanta veneratione Dei Genitrix sit digna doceatur.

Sequitur laus Ecclesiæ conversæ de Judæis admirantis gloriam Virginis.

Quæ est ista, id est quanta vel quam digna quæ virtuosa ascendit de deserto mundi, deliciis affluens cœli, innixa super dilectum suum, id est adeo exaltata super choros angelorum? Filius matri pravitatem Judæorum recitat, et conversationem quandoque conversorum insinuat. Sub arbore malo te suscitavi, id est in cruce te redimens super æthera exaltavi. Ibi corrupta est mater tua, scilicet Synagoga proprio ore maledicta me crucifigens, cum dixit: Sanguis ejus super nos et super filios nostros (Matth. xxvii, 25). Ibi violata est genitrix tua, id est lex ab eis prævaricata, quæ dicit: Justum ne interficias (Dan. xiii, 55). Nunc autem quia toto corde ad me convertuntur: Pone me ut signaculum super cor tuum, id est imprime imaginem meam in cordibus eorum per dilectionem, ut signaculum super brachium tuum, id est exemplum mei imprime per operationem: quia fortis est ut mors dilectio, id est sicut prius mortem per infidelitatem meruerunt, sic nunc per dilectionem vitam inveniant. Dura sicut infernus æmulatio, id est sicut prius propter duritiam corruerunt in infernum, sic nunc propter emendationem vitiorum intrabunt in cœlum. Lampades ejus, lampades ignis atque flammaram, id est qui inter eos erunt charitatem habentes, erunt igne sancti Spiritus ardentes, et bonis operibus lucentes. Dico tibi quod aquæ multæ, id est sæculares deliciæ

vel divitiæ non potuerunt extinguere illorum charitatem; nec flumina, id est omnia tribulationum genera obruerunt illam. Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam, hoc est, si quis eis omnem gloriam mundi obtulerit, a charitate Christi eos separare non poterit.

Sequitur sollicitudo Virginis pro Ecclesia de Judæis.

Soror nostra Synagoga, in hæreditate Patris nobis per fidem socianda, in numero nostrorum civium dinumeranda, parvula est, et non habet ubera, id est prædicationem unde vivendi sumat exemplum. Quid faciemus sorori nostræ, in die quando alloquenda est? hoc est, quid erit de Synagoga in tempore quo ab Enoch et Elia erit prædicatio?

Consolatio Christi ad Virginem.

Si murus est, ædificemus super eum, hoc est ædificabo eam in virtutibus ut murum, contra vitia undique munitam. Et hoc per propugnacula argentea, hoc est per Scripturas nitentes eloquentia. Si ostium est, hoc est faciam eam aliis exemplo ostium, ut per eam ad vitam ingrediantur. Compingamus illud tabulis cedris, id est ornabo eam spiritualibus filiis.

Virginis promissio.

Ego ero murus eis, si vitam meam imitabuntur erunt inexpugnabiles a vitiis, et ubera tua turris, id est per mea exempla erunt tuti in bonis. Ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens, hoc est ex tempore quo eum precibus pro eis placavi, et eis pacem et gratiam ejus impetravi, hoc ideo contigit, quia vinea fui pacifico, scilicet Christo, quia vera vitis voluit in me germinari, beatorum propago. In ea quæ habet populos, id est in mea gente, quæ genuit humiles, scilicet apostolos. Tradidit eam custodibus, id est commendavit hanc gentem apostolis, dicens: In viam gentium ne abieritis, sed ite ad oves domus Israel (Matth. x, 5). Sive me vineam suam tradidit custodibus, cum pendens in cruce dixit: Ecce mater tua (Joan. xix, 27), quia et alii apostoli impenderunt ei necessaria. Vir assert pro fructu ejus mille argenteos, hoc est, quisque fidelis omnia quæ habet dat ut fructum hujus vineæ Christum lucrifaciat.

Christus ad fideles.

Vinea mea coram me est, hoc est, mater mea in gloria mea. Mille tui pacifici, id est multi erunt palmites de me vite, per fidem pullulantes, et te in castimonia imitantes, et ob hoc vitam hæreditabunt in pace lætantes. Et ducenti argentei his, qui fructus ejus custodiunt, id est duplicem mercedem habebunt, qui me fructum vitæ per bona opera servabunt. Quæ habitas in hortis, id est jam, o Mater, ab utroque coleris, amici auscultant, id est quique electi te imitantes mihi obediunt, nunc fac me vocem tuam audire, id est quid amplius desideres innotesce.

Sequitur supplicatio Virginis pro separatione justorum a reprobis.

Qui in hac vita inter bonos et malos latuisti, jam a malis fuge, dilecte mi, et assimilare capræ, quæ venas herbas discernit a malis, ita in iudicio tuo segregare reprobos ab electis. *Hinnuloque cervorum assimilare, qui solet in umbra requiescere.* Ita transiens a paleis requiesce in granis. Et hoc super montes aromatum, hoc est super altitudinem angelorum, inter eos qui sunt montes et aromata, quia tu existis in omnibus omnia, alti meriti, odoriferi præmii. Hæc de Canticis sint dicta.

Nunc pauca ad honorem Virginis sunt supera adijcienda. Sed cum scriptum sit: *Non est speciosa laus in ore peccatoris (Eccli. xv, 9)*, non præsumo pollutis labiis laudare Matrem Conditoris. Denique quanta laude digna sit, ipse sanctificator et sanctitatis amator probavit, qui eam proprio habitu dignam judicavit. Qui cum a Virgine magis nasci elegerit, causa jam omnibus patuit, quia sicut mors per feminam virginem intravit, ita vita per feminam virginem intrare debuit. Et alia causa erat.

Quatuor modis facit Deus homines, de terra ut Adam; de solo viro ut Evam; de viro et femina ut nos, de sola femina Christum, quod sibi reservavit privilegium. Cur autem cœlos ascendens non eam secum sumpserit, sed eam hic in terris ad exemplum fidelium duos annos reliquit, hæc causa est, ut ejus absentia dolore, ut aurum in igne examinaretur, et excellentior postea angelis præficeretur, et cœli etiam novo gaudio exhilarescerent, dum cœlici civis suæ reginæ Dei matri festive occurrerent. Hujus nativitas olim non agebatur, sed divinitus revelata, tali modo agi prædicatur. Solitarius sanctæ vitæ fuit, qui singulis annis harmoniam in cœlo nocte Nativitatis ejus audivit; qui cum miraretur, quod alio tempore hoc non audiret, cœpit Deum rogare quod significaret. Cui angeli Domini apparuerunt, qui ei talia retulerunt: *Virgo perpetua quæ Deum genuit, hac nocte genita fuit. Quod licet ab hominibus ignoretur, ab angelis in cœlis celebre habetur.* Qua revelatione divulgata, ejus Nativitatis celebratio ab Ecclesia est instituta. Cur autem mos inolevit, quod flores et herbæ in ejus festivitate consecrantur, ob duas causas fieri comprobatur. Una quod floribus ejus festivitas decoratur, quia ea die de ea cantatur: *Circumdabant eam flores rosarum et lilia convallium.* Per rosas martyres, per lilia intelligimus virgines, per alios flores vel herbæ sanctos quosque in benedictione olentes. Beata autem Dei Genitrix virgo et martyr fuit. Quamvis ergo multum a sanctis omnibus, tamen a virginibus et martyribus creditur glorificari specialius. Alia causa est, ut quia jure omnes fructus novi ante gustum deberent benedici, et hoc vix in monasteriis observatur, statuit Ecclesia ut in ejus Festivitate primitiæ frugum a sacerdotibus benedicerentur. Cur autem eo die processio fiat, duæ causæ nobis insinuant. Una, quia sanctissimum ejus corpus vel illa cum processione apostolorum et

A aliorum Christi discipulorum ad tumulandum pertabatur. Altera, quia ejus beatissimus spiritus angelis cum Filio Dei procedentibus ad cœlestia ferebatur. Cujus corpus postea resuscitatum, et in superna gloria creditur collocatum.

Quod autem Ecclesia candelas in ejus festivitate manibus gestare consuevit, de ritu gentilium excepit. Romanum imperium subjugaverat sibi universum mundum, unde etiam solvebatur Romanis census ab omnibus gentibus. Qui cum venissent, civitatem cum luminaribus lustrabant ob honorem suorum deorum, imo dæmonum, quod sibi orbem subdiderint, ut putabant. Cur autem hoc in Februario, in quo signum est aquarii, fecerunt; hæc causa existit. Signum aquarii oppositum est signo Leonis. Sex etenim signa, sex aliis sunt opposita, dicebant philosophi animas ab æterno conditas et in comparibus stellis collocatas. Quæ cum ab alto prospicerent corpuscula in matribus procreari, cuperent incorporari et hoc desiderio a cœlestibus labi. Dogmatizabant rursus philosophi duas januas esse cœli. Una in signo Canceri per quam animæ exirent; alteram in signo Capricorni, per quam redirent, et cum animæ de Cancro exeuntes ad Leonem pervenirent, ibi descendere contra Aquarium inciperent, et sic per omnes planetas laborarent, atque tali modo incorporarentur. Postea autem corpus exuerent per regnum Plutonis, scilicet tenebrosum, qui etiam Pluto eodem mense colebatur, reverti deberent et sic ad Aquarium pervenientes, pristinam dignitatem reciperent et per Capricornum comparem stellam intrarent. Portabant ergo hac intentione lumina, ut transitus eis postmodum lucidus concederetur per loca tenebrosa. Hæc quidem illi agebant ex errore decepti.

Nos autem gerimus spiritualiter divino nutu instituti. Christi imperio totus mundus subicitur, unde et ab omnibus divini servitii census solvitur. In candela tria considerantur, lumen, cera, lychnus. Lumen lucet, cera liquescit, lychnus ardendo evanescit; quæ significant Christum. Lumen est ejus divinitas, ut ipse dixit: *Ego sum lux mundi (Joan. viii, 12)*. Cera est ejus humanitas, ut item dixit: *Factus sum tanquam cera liquescens (Psal. xxi, 15)*. Lychnus est ejus mortalitas, quæ igne passionis est consumpta, quia hoc Simeon in Christo intellexit, ideo eum portando in manibus exsultans dixit: *Lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuæ Israel (Luc. ii, 32)*. Ob hanc significationem portat Ecclesia illa die lumen in manibus, ut cum quinque virginibus, per quinque sensus accensis virtutum lampadibus post mortem carnis mereatur regna tenebrosa evadere, et per stellam clarissimam, Dei genitricem Mariam, in lumine Patre, lumen Christum videre. Votivis ergo laudibus celebrate Reginam cœlorum, ut ipsa pro vobis jugiter interpellet Filium Regem angelorum, ut post hanc miseram peregrinationem cum ipsa regnetis in sæcula. Amen.